

ЛИТОВСКИЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФИЦИАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА.

№

34.

KURYER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Пятница. 29-го Апрѣля — 1838 — Wilno. Piątek. 29-go Kwietnia.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 21-го Апрѣля.

Во Вторникъ, 12-го сего мѣсяца, Его Величество Государь Императоръ соизволилъ отправиться въ Царское Село по желѣзной дорогѣ, и по ней же совершилъ обратный путь. На проѣздъ въ Царское Село употреблено было 29, на обратный путь 28 минутъ. Его Императорское Величество, бывъ совершенно доволенъ какъ скоростью, такъ равно удобствомъ и безопасностію сихъ поѣздокъ, изъявилъ директорамъ Общества, устроившаго сію дорогу, Высочайшее свое благоволеніе, и на другой день, въ Среду, 15-го, благоволилъ отправиться въ Царское Село съ Ея Величествомъ Государынею Императрицею и со всѣмъ своимъ Августѣйшимъ Семействомъ по желѣзной дорогѣ. Путь сей совершенно былъ благополучно, и къ полному удовольствію Высочайшихъ Особъ.

Наканунъ первой поѣздки Его Величества, 11 Апрѣля, случилось на желѣзной дорогѣ происшествіе, потребовавшее принятія на будущее время нѣкоторыхъ предохранительныхъ мѣръ. Отправленъ былъ въ Царское Село по желѣзной дорогѣ Камеръ-Фурьеръ Петровъ съ нѣсколькими другими придворными служителями, для перевезенія туда, въ корзинахъ и сундукахъ, нѣкоторыхъ вещей, какъ-то серебра, столоваго белья и проч. Корзины и сундуки сіи поставлены были въ открытомъ фургононъ, на которомъ помѣстились и поманутые служители. Летѣвшими изъ трубы паровоза искрами, которыя падали на фургонъ, обожжены были нѣкоторыя вещи и одежда захавшихъ, но вскорѣ потушены. Вдругъ почувствовали, что внизу становится жарко, и замѣтили огонь между стоящими въ фургонѣ ищниками и корзинами. Закричали было управляющему паровозомъ, чтобы онъ остановилъ его, но, по отдаленію фургона (последняго изъ семи экипажей, везенныхъ паровозомъ), голосъ ихъ не былъ слышанъ. Между тѣмъ нѣкоторые изъ сидѣвшихъ въ фургонѣ, выскочили на дорогу и ушиблись, а иные взошли на имперіалъ передней повозки. Кондукторъ, замѣтивъ это, вмгъ остановилъ дѣйствіе машины. Пламя между тѣмъ усилилось и обжало всѣ вещи, лежавшія въ задней части фургона. Когда паровозъ остановился, фургонъ отцѣпилъ и оставили, съ нѣкоторыми людьми, на дорогѣ. Вещи же были выбраны изъ него еще прежде. Больше всѣхъ ушибся, при паденіи изъ фургона, Гофурьеръ Соловьевъ, но отнюдь не опасно. По произведенному въ семь дѣлъ изслѣдованію оказалось, что сіе произошло отъ искръ, летѣвшихъ изъ трубы. Въ отвращеніе на будущее время подобнахъ случаевъ, постановлено правиломъ: 1) поклажу на фургонахъ, подверженную опасности загораться — покрывать рачительно кожей, и 2) провести отъ каждой повозки снурокъ къ колокольчику, привѣшенному къ паровозу, чтобы въ случаѣ нужды кондукторъ могъ мгновенно остановить машину.

— Высочайшею Грамотою, отъ 5-го Апрѣля, Почетный Опекунъ, Тайный Советникъ Князь Оболенскій, Всемилостивѣйше пожалованъ Кавалеромъ Ор-

ВІАДОМОСІИ КРАЈОВЕ.

Санкт-Петербургъ, 21-го Kwietnia.

Во Вторекъ, 12-го тежайнѣйшаго мѣсяца, Jego CESARSKA Mość raczyłъ wyjechać do Carskiego-Sioła drogą żelazną i tąż drogą powrócił. Na przejazd do Carskiego-Sioła potrzeba było 29, a na powrót 28 minut Jego CESARSKA Mość, będącъ zupełnie zadowolony takъ z szybkości jakъ również z wygodności i bezpieczeństwa tychъ przejazdów, oświadczył Dyrektoremъ Towarzystwa, które zbudowało tę drogę, Najwyższe swe zadowolenie, a nazajutrz we środę, dnia 15-go, raczyłъ pojechać do Carskiego-Sioła z CESARZOWĄ JEJ MOŚCIĄ i z całą Najjaśniejszą Swą Familją drogą żelazną. Podróż ta odbyła się pomysłnie i z zupełnemъ zadowoleniemъ Najjaśniejszychъ Osób.

Dniemъ pierwiej przedъ pierwszą przejażdżką Cesarza Jego Mości, 11-go Kwietnia, zdarzyłъ się na drodze żelaznej wypadek, który pobudził do przedsięwzięcia na czas przyszły niektórychъ środkówъ ostrożności. Wysłany byłъ do Carskiego-Sioła po żelaznej drodze Kamer-Furier Pietrowъ z kilku innymiъ sługami Dworu, dla przewiezienia tam, w koszachъ i skrzyniachъ, niektórychъ rzeczy, jako to: srebro, bielizny stołowej i t. d. kosze i skrzynie te znajdowały się w otwartymъ furgonie, na którymъ też byli i pomienieni studzy. Przez wylatujące skry z trąby parowozu, które padały na furgon, opalone zostały niektóre rzeczy i odzienienie jadących, ale wkrótce uszzone. Nagle uczuli, że ze spodu robi się gorąco i dostrzeżono ogień między stojącymi na furgonie pakami i koszami. Międzyknęli na kierującego parowozemъ, ażeby go zatrzymał, ale dla odległości furgonu (ostatniego z siedmiu pojazdów, przez parowoz wieszonych), głosъ ichъ nie byłъ słyszany. Tymczasemъ niektórzy z siedzącychъ на furgonie wyskoczyli na drogę i szwankowali, a inni wdarli się na imperyałъ poprzedzającego pojazdu. Destrzegłъ-zy to konduktorъ, w мгнieniu oka zatrzymał дѣяніе машины. Płomień tymczasemъ powiększyłъ się i objąłъ wszystkie rzeczy, w tylnej części furgonu znajdujące się. Skoro się parowozъ zatrzymał, furgonъ odcepiono i zostawiono z niektórymi ludźmi на drodze. Rzeczy zaś pierwiej jeszcze zostały z niego wybrane. Wyszakującъ z furgonu najwięcej szwankowałъ Furierъ Dworu Sołowjewъ, ale bezъ niebezpieczeństwa. Po wysledzeniu tego zdarzenia okazało się, że przyczyną tego wypadku były skry, z komina wylatujące. Dla zabezpieczenia на czasъ przyszły od podobnychъ zdarzeń, postanowiono за правиломъ: 1) ładunekъ на furgonachъ, ulegający niebezpieczeńству zapalenia się, — starannie okrywać skórą, i 2) od każdego pojazdu przeprowadzić sznurekъ do dzwonka, на паровозіе wiszącego, ażeby w razie potrzeby konduktorъ mógł natychmiastъ zatrzymać машинę. (P. P.)

— Przezъ Najwyższy Dyplomатъ podъ dnemъ 3 Kwietnia, Honorowy Opiekunъ, Radzca Tajny Оболенскій, Najłaskawiejъ mianowany Kawaleremъ Orderu Sw. Równie-

дена Св. Равноапостольнаго Князя Владиміра второ-
рой степени.

— Состоящій при Генераль-Адъютантъ Графъ Бенкендорфъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ, Камергеръ Князь Голицынъ, (2 Апрѣля) Всемиловѣйше пожалованъ въ Статскі-Секретари.

— Состоящему въ вѣдомствѣ Азіатскаго Департамента Коллежскому Совѣтнику Камергеру Мальцову, (2 Апрѣля) Всемиловѣйше повелѣно быть младшимъ Совѣтникомъ Министерства Иностранныхъ Дѣлъ.

— Въ Высочайшемъ Указѣ, за собственноручнымъ Его Императорскаго Величества подписаніемъ, даномъ Правительствующему Сенату 27-го Марта, изображено: „Признавая справедливымъ и полезнымъ уравнить отношенія всѣхъ Начальницъ Институтовъ благородныхъ дѣвицъ къ Совѣтамъ, управляющимъ сими заведеніями, Повелѣваемъ: Начальницамъ и Директрисамъ всѣхъ Институтовъ благородныхъ дѣвицъ, управляемыхъ особыми Совѣтами, быть Членами сихъ Совѣтовъ и присутствовать во всѣхъ ихъ засѣданіяхъ.“

— Государь Императоръ, въ слѣдствіе всеподданнѣйшаго доклада Г. Министра Народнаго Просвѣщенія, изъявилъ Высочайшее соизволеніе на отбытіе Экстраординарнаго Профессора Московскаго Университета Шуровскаго въ ученое путешествіе по Уральскому хребту, для осмотра его въ минералогическомъ и геогностическомъ отношеніи.

— По представленію Г. Министра Народнаго Просвѣщенія и по Положенію Комитета Г. Министровъ, Государь Императоръ Высочайше повелѣть соизволилъ: учредить въ городѣ Якобштадтѣ, для обученія дѣтей тамошнихъ жителей Русскаго и Польскаго происхожденія, Начальное Училище, съ употребленіемъ на содержаніе онаго по 1,200 р. ежегодно, и сверхъ того на первоначальное обзаведеніе 300 р., изъ процентовъ съ общаго экономическаго капитала Гражданскихъ Учебныхъ Заведеній.

— Высочайшее повелѣніе, объявленное Правительствующему Сенату: Марта 12. (Г. Министръ Ж. Внутреннихъ Дѣлъ.)

2-мъ примѣчаніемъ къ 916-й статьѣ 3 Тома Свода Законовъ постановлено: „Въ Губерніяхъ: Виленской, Гродненской, Минской, Волынской, Подольской и Белостокской Области на вакантныхъ мѣста, отъ выборовъ Дворянства зависящія, за немѣнимымъ къмъ замѣstitи оныя, опредѣлять по распоряженію Министра Внутреннихъ Дѣлъ, или отъ Комитета учрежденнаго 13 Августа 1814 года, но по ближайшей удобности и усмотрѣнію Министра Внутреннихъ Дѣлъ.“ На основаніи сего закона Виленскій Военный, Гродненскій, Минскій и Белостокскій Генераль-Губернаторъ, отнесся къ нему Господину Министру, о замѣщеніи нѣкоторыхъ ваканцій Засѣдателей Уздѣльных Судовъ въ Виленской и Минской Губерніяхъ, изъявивъ, что Засѣдателямъ сихъ Судовъ въ тѣхъ губерніяхъ жалованья не положено. Какъ безъ опредѣленія для означенныхъ должностей соответственнаго содержанія, онъ Господинъ Министръ не предвидѣлъ возможности прискать для занятія оныхъ благонадежныхъ чиновниковъ отъ короны, то по учиненіи предварительнаго сношенія съ Гг. Министрами Финансовъ и Юстиціи, сдѣлао было отъ него надлежащее по сему предмету представленіе въ Комитетъ Гг. Министровъ. Нынѣ, по положенію Комитета Гг. Министровъ, послѣдовало Высочайшее Его Императорскаго Величества повелѣніе: для замѣщенія коронными чиновниками вакантныхъ мѣстъ Засѣдателей Уздѣльных Судовъ въ Западныхъ Губерніяхъ, коимъ жалованья еще не положено, назначить чиновникамъ, кои будутъ опредѣляемы на сіи мѣста отъ короны жалованье, согласно предположенію его Господина Министра Внутреннихъ Дѣлъ и заключенію Господина Министра Юстиціи, въ томъ количествѣ, въ какомъ опредѣлено жалованье Засѣдателямъ Уздѣльных Судовъ другихъ Губерній, а именно по 800 р. въ годъ, заимобразно изъ остатковъ земскаго сбора, съ тѣмъ, чтобы позаймованную изъ онаго на сей предметъ сумму, пополнять изъ сбора, производимаго съ оныхъ Дворянскихъ имуществъ. Получивъ о семъ къ исполненію выписку изъ журналовъ Комитета Гг. Министровъ 22 Февраля и 8 Марта сего года, онъ Господинъ Министръ Внутреннихъ Дѣлъ доноситъ о томъ Правительствующему Сенату для зависящихъ отъ него распоряженій, присовокупляя, что объ означенномъ Высочайшемъ повелѣніи виѣсть съ симъ сообщено имъ Гг. Министрамъ Финансовъ и Юстиціи и Виленскому Военному, Гродненскому, Минскому и Белостокскому Генераль-Губернатору.

— Государь Императоръ, въ поясненіе § 52 Устава, о знакѣ отличія безпорочной службы, 10 Марта 1837

го з Апостолами Хлѣбца Владзиміерза другого stopnia.

— Зостаяący przy Jenerał-Adjutancie Hrabi Benken-
dorfie, Rzeczywisty Radzca Stanu, Szambelan Xiążę
Golicyn, (2-go Kwietnia) Najłaskawiej mianowany Se-
kretarzem Stanu.

— Zostającemu w wiedzy Departamentu Azyatyckiego
Radzcy Kollegialnemu Szambelanowi Malcowu (2 Kwie-
tnia) Najłaskawiej rozkazano byđz młodszy Radzca
Ministryum Spraw Zewnętrnych.

— W Najwyższym Ukazie, z własnoręcznym Jego
CESARSKIEJ MOŚCI podpisem, danym Rządzącemu Sena-
towi 27 Marca, wyrażono: „Uznając za rzecz słuszną
i pożyteczną porównać stosunki wszystkich Naczelnic
Instytutow Szlchetnych Panien z Radami, zarządzają-
cymi temi zakładami, Rozkazujemy: Naczelnice i Dy-
rektorki wszystkich Instytutow Szlchetnych Panien,
przez osobne Rady zarządzanych, mają byđz Człon-
kami tych Rad i zasiadać na wszystkich ich posiedze-
niach.“

— CESARZ Jego Mość, na skutek najuniższego prze-
łożenia P. Ministra Narodowego Oświecenia, oświad-
czył Najwyższe zezwolenie na odbycie, przez Nadzw-
yczajnego Professora Moskiewskiego Uniwersytetu Szczo-
rowskiego, uczonej podróży po łańcuchu gór Uralskich,
dla obejrzenia go we względzie mineralogicznym i ge-
ogностycznym.

— Na przedstawienie P. Ministra Narodowego O-
świecenia i po nastąpieniu postanowieniu Komitetu PP.
Ministrów, CESARZ Jego Mość Najwyżej rozkazać ra-
czył: założyć w mieście Jakobsztacie, dla uczenia dzieci
tamecznych mieszkańców Ruskiego i Polskiego pocho-
dzenia, szkołę początkową, z użyciem na jej utrzyma-
nie po 1,200 rubli rocznie, i nadto, na pierwsze opa-
trzenie 300 r., z procentow ogólnego kapitału ekono-
micznego Cywilnych zakładow edukacyjnych.

— Najwyższy rozkaz, objawiony Rządzącemu Sena-
towi 12-go Marca, przez P. Ministra Spraw We-
wnętrnych.

Przez 2-gą uwagę do 916-go artykułu 3-go Tomu
Połączenia Praw postanowiono: „W Guberniach: Wile-
ńskiej, Grodzieńskiej, Mińskiej, Wołyńskiej, Podol-
skiej i Obwodzie Białostockim na urzędy wakujące,
od wyborow Dworzanstwa zależne, w razie, jeżeli nie
będzie komu ich zająć, nazywać z rozporządzenia Mi-
nistra Spraw Wewnętrznych, albo z Komitetu u-
stanowionego 18-go Sierpnia 1814 roku, ale podług
najbliższej dogodności i uwagi Ministra Spraw We-
wnętrnych.“ Na osnovie tego prawa, Wileński Wo-
jenny, Grodzieński, Miński i Białostocki Jenerał-Guber-
nator, odniósł się do tegoż Pana Ministra, o zamieszcze-
nie niektórych wakujących urzędow Assesorow Sądow
Powiatowych w Guberniach Wileńskiej i Mińskiej, wy-
raziwszy, że Assesorom tych Sądow w tych Guberniach
nie naznaczone płacy. Ponieważ bez naznaczenia dla
pomienionych obowiązkow odpowiedniego utrzymania,
tenże P. Minister nie widział możliwości wynalezienia dla
ich zajęcia unfnych urzędnikow od korony, przeto po
zniesieniu się poprzedniczym z PP. Ministrami Skarbu
i Sprawiedliwości, uczynione było od niego należyte w
tej rzeczy przedstawienie do Komitetu PP. Ministrów.
Teraz, po nastąpieniu postanowieniu Komitetu PP. Mi-
nistrów, nastąpił Najwyższy Jego CESARSKIEJ MOŚCI roz-
kaz: dla osadzenia urzędoikami od korony wakujących
miejsc Assesorow Sądow Powiatowych w Guberniach
zachodnich, którym płacy jeszcze nie ustanowiono, na-
znaczyć urzędnikom, którzy będą mianowani na te u-
rzędy od korony płacę, zgodnie z projektem Pana Mi-
nistra Spraw Wewnętrznych i wnioskiem Pana Mini-
stra Sprawiedliwości, w takiej ilości, w jakiej naznaczona
jest płaca dla Assesorow Sądow Powiatowych innych
Gubernij, a mianowicie po 800 r. rocznie, sposobem
pożyczki z pozostałości poboru Ziemskiego, z zastrze-
żeniem, ażeby pożyczoną z niego na ten przedmiot sum-
mę zwrócić z poboru, uskutecznianego z samych majątkow
Dworzańskich. Otrzymawszy o tém do wypełnienia wy-
pis z żurnalow Komitetu PP. Ministrów 22-go Lutego
i 8-go Marca roku terażniejszego, Pan Minister Spraw
Wewnętrznych donosi o tém Rządzącemu Senatowi dla
zależących od niego rozporządzeń, dodając, że o pomie-
nionym Najwyższym rozkazie razem z tém udzielono
przezeń PP. Ministrom Skarbu i Sprawiedliwości i Wile-
ńskiemu Wojennemu, Grodzieńskiemu, Mińskiemu i
Białostockiemu Jenerał-Gubernatorowi.

— CESARZ Jego Mość, na objaśnienie § 52 Ustawy, o
znaku dystynkcji nienagannej służby, 10-go Marca 1837

Года конфирмованнаго, Высочайше повелѣть соизволилъ, постановить правиломъ, чтобы оставшие военные Чиновники, съ просьбами, объ удостоеніи ихъ къ помянутому знаку отличія, обращались не прямо въ Военное Министерство; а къ Г. Главнокомандующему Дѣйствующей Арміею, Командирамъ Отдѣльныхъ Корпусовъ и другимъ Главнымъ Начальникамъ, въ вѣденіи коихъ въ последнее время служили, и отъ коихъ по существующему порядку они снабжаются указами объ отставкѣ, съ тѣмъ, чтобы Начальство сіе, по собраніи и повѣркѣ свѣдѣній о службѣ таковыхъ Офицеровъ, ежели найдеть, что они имѣютъ право на означенную награду, то доставляло бы уже отъ себя въ Военное Министерство, надлежащія объ нихъ списки и документы, на правилахъ, для сего установленныхъ. (Оп. Прав. Сенат. 12 Апрѣля 1838 года.)

— Правительствующій Сенатъ слушалъ предложеніе Министра Юстиціи, Господина Тайнаго Советника и Кавалера Дмитрія Васильевича Дашкова, что Г. Министръ Статсъ-Секретарь Великаго Княжества Финляндскаго въ отношеніи къ нему Господину Министру отъ 14 (16) сего Марта изъяснилъ, что Высочайшимъ повелѣніемъ, въ 1826 году состоявшимся и опубликованнымъ въ Имперіи Указомъ Правительствующаго Сената отъ 21 Июня 1826 года, постановлено было, касательно порядка сношеній между Начальствами Имперіи и Великаго Княжества Финляндскаго: 1, чтобы по дѣламъ Полицейскимъ пограничные Губернаторы Россійскіе и Финляндскіе сносились между собою непосредственно; и 2, чтобы по дѣламъ о контрабандѣ сносились такимъ же образомъ не только Губернаторы, но и ближайшіе Начальники пограничныхъ мѣстъ обоеихъ краевъ. Постановленіе сіе въ нѣкоторыхъ случаяхъ оказалось не вполне достаточнымъ, а потому Гг. Министръ Финансовъ, Министръ Внутреннихъ Дѣлъ и Финляндскій Генералъ-Губернаторъ, по совѣщаніи о семъ предметѣ, признали полезнымъ предложить нѣкоторыя дополненія къ этому постановленію. При всеподданнѣйшемъ докладѣ Государю Императору о семъ дѣлѣ, Его Величество нынѣ Высочайше повелѣть соизволилъ: 1) чтобы по дѣламъ о поимкѣ дезертировъ, переходящихъ изъ Россійскихъ Губерній въ Финляндію или обратно, сносились между собою непосредственно Россійскіе и Финляндскіе Полицейскіе Чиновники и мѣста пограничныхъ уздовъ, съ тѣмъ однако жъ, чтобы Чиновникъ или мѣсто вступившіе въ сношеніе, доносили о томъ тогда же Губернскому Начальству, для зависящихъ отъ сего послѣдняго распоряженій; и 2) чтобы по дѣламъ о сыскѣ товаровъ, тайнымъ образомъ водворенныхъ изъ Финляндіи въ Имперію и увезенныхъ обратно при ихъ преслѣдованіи, Россійское пограничное Таможенное Начальство имѣло право не токмо сноситься, какъ и доселѣ, непосредственно съ пограничнымъ Полицейскимъ Начальствомъ Финляндскимъ, но и командировать въ Финляндію своего Чиновника, въ видѣ Депутата, для совокупнаго съ Финляндскимъ короннымъ Чиновникомъ розыска таковыхъ тайно водворенныхъ въ Имперію товаровъ. (Опубл. Правит. Сен. 29 го Марта 1838 года.) (С. В.)

СТАТИСТИКА.

Промышленность, Торговля и т. д.

Отчетъ Министра Внутреннихъ Дѣлъ, за 1836 годъ.
(Продолженіе).

Содѣйствіе полезнымъ предпріятіямъ: привиллегій, компаній, учрежденіе губернскихъ выставокъ.

Покровительство, оказываемое Вашимъ Императорскимъ Величествомъ всякой полезной предпримчивости, продолжаетъ возбуждать ее во всехъ состояніяхъ. Сіе доказывается между прочимъ учрежденіемъ компаній и требованіемъ привиллегій на изобретенія, заведенія и другія предпріятія *).

Въ началѣ 1836 года, по проекту Австрійскаго дворянина Герстнера, составилось въ Санктпетербургѣ Общество на акціяхъ, для устройства желѣзной дороги отъ С. Петербурга до Павловска, чрезъ Царское Село. Сіе Общество, по разсмотрѣніи проекта Г. Герстнера въ Главномъ Управленіи Путей Сообщенія и Публичныхъ Зданій, 21 Марта 1836 года, Высочайше утверждено, съ исключительною привиллегіею на 10 лѣтъ и дозволеніемъ собрать на устройство сей дороги, посредствомъ акцій, капиталъ въ 5 мил. рублей, а если окажется въ послѣдствіи нужнымъ, то выпустить акцій еще на 500,000 руб. Въ продолженіе минувшаго лѣта, первоначаль-

*) Въ минувшемъ году изданы новыя, довольно подробныя правила для составленія обществъ на акціяхъ. Они утверждены Вашимъ Императорскимъ Величествомъ, 6 Декабря.

roku utwierdzonej, Najwyżej rozkazać raczyli, postawić za prawidło, ażeby odstawni urzędnicy wojskowi, z prośbami, o uznanie ich godnymi pomienionego znaku dystynkcyi, udawali się, nie prosto do Ministerystum Wojny; ale do P. Głównodowodzącego Działającą Armią, Dowódców Oddzielnych Korpusów i innych Głównych Naczelników, w wiedzy których w ostatnim czasie służyli, a przez których, podług istniejącego porządku opatrzą się oni ukazami, o odstawce, z zastrzeżeniem, ażeby Zwierzchność ta, po zebraniu i sprawdzeniu wiadomości o służbie takowych Oficerów, jeżeli znajdzie, że mają oni prawo do pomienionej nagrody, przesyłała już od siebie do Ministerystum Wojny, należyte o nich opisy i dokumenta, na prawidłach, na to ustanowionych. (Op. przez Rz. Sen. 12 Kwietnia 1838 r.)

— Rządzący Senat słuchali przełożenia Ministra Sprawiedliwości, Pana Radzcy Tajnego i Kawalera Dymitra Wasilewicza Daszkowa, że P. Minister Sekretarza Stanu Wielkiego Xięstwa Finlandzkiego w odniesieniu się do tegoż Pana Ministra pod dniem 4 (16) przeszłego Marca wyraził, że przez Najwyższy Rozkaz w roku 1826 nastąpił i opublikowany w Cesarstwie przez Ukaz Rządzącego Senatu pod dniem 21-m Czerwca 1826 roku było postanowiono, względnie porządku znaszania się między Władzami Cesarstwa i Wielkiego Xięstwa Finlandzkiego: 1, ażeby w rzeczach Policyjnych pogranicznymi Gubernatorowie Rossyjscy i Finlandzcy znosili się między sobą bezpośrednio; i 2, ażeby w sprawach o kontrabandzie znosili się tymże sposobem nie tylko Gubernatorowie, ale i bliżsi Naczelnicy pogranicznych urzędów obu krajów. Postanowienie to w niektórych zdarzeniach okazało się nie zupełnie dostatecznym, a zatem P. Minister Skarbu, Minister Spraw Wewnętrznych i Finlandzki Jenerał-Gubernator, po naradzeniu się w tej rzeczy, uznali za pożyteczną podać niektóre dopełnienia do tego postanowienia. Przy najniższym przełożeniu Cesarzowi Jego Mości o tej rzeczy teraz Jego Cesarzowska Mość Najwyżej rozkazać raczyli: 1) ażeby w sprawach o pojmaniu dezertorów, przechodzących z Gubernii Rossyjskich do Finlandyi albo wzajemnie, znosili się między sobą bezpośrednio Rossyjscy i Finlandzcy urzędnicy Policyjni i urzędy pogranicznych powiatów, z tѣm atoli zastrzeżeniem, ażeby Urzędnik albo urząd wszędy w znoszeniu się, donosili razem o tѣm Zwierzchności Gubernialnej, dla zależących od tej ostatniej rozporządzeń; i 2) ażeby w sprawach o wyszukanie towarów, potajemnie przywiezionych z Finlandyi do Cesarstwa i uwiezionych na powrót przy ich ściganiu, Rossyjska pograniczna władza Tamozenna miała prawo nie tylko znosić się, jak i dotąd, bezpośrednio z pograniczną Policyjną władzą Finlandzką, ale i komenderować do Finlandyi swego Urzędnika, w charakterze Deputata, dla łącznego z Finlandzkim Urzędnikiem koronnym wyszukania takowych tajemnie przywiezionych do Cesarstwa towarów. (Op. przez Rz. Sen. 29-go Marca 1838 roku.) (G. S.)

STATYSTYKA.

PRZEMYSŁ, HANDEL i t. d.

Zdanie Sprawy Ministra Spraw Wewnętrznych, za rok 1836.

(Ciąg dalszy).

Wspieranie użytecznych przedsięwzięć: przywileje, spółki, zaprowadzenie wystaw po guberniach.

Opieka, jakiej od Waszej Cesarzkiej Mości doznają wszelkie pożyteczne przedsięwzięcia, obudza je ciągle we wszystkich stanach. Dowodem tego jest, między innymi, zawiązywanie się spółek i żądanie przywilejów na nowe wynalazki, na zaprowadzenie już istniejących i na inne przedsięwzięcia *).

Na początku roku 1836 zawiązało się w Petersburgu, podług projektu szlacheńca Austriackiego Gerstnera, Towarzystwo akcyonaryuszów dla urządzenia kolei żelaznej między Petersburgiem a Pawłowskiem, przez Carskie-Sioto. Po roztrząsaniu projektu P. Gerstnera, w Głównym Zarządzie komunikacyi dróg i budowli publicznych, towarzystwo to pozyskało Najwyższe zatwierdzenie w d. 21 Marca 1836 r. z wyłącznym przywilejem na lat 10 i dozwoleńiem zbierania na urządzenie tej kolei, akcyj do wysokości kapitału 5 mill. rub. as., oraz z wolnością wypuszczenia później jeszcze nowych akcyj na 500,000 rub. as., jeśliby tego

*) W roku zeszłym, wydane zostały nowe, dosyć szczegółowe przepisy względem zawiązywania spółek przez akcyę. Zatwierdzenie tych przepisów przez W. C. Mość nastąpiło 6 Grudnia.

ный капиталъ въ 3 м. руб. собранъ и выписаны изъ за границы: какъ потребное количество желѣзныхъ рельсовъ, такъ и паровозы и другія вещи, нужныя для окончательнаго устройства дороги. Самая дорога частію уже устроена, и на разстояніи отъ Царскаго Села до Павловска были дѣлаемы опыты ѣзды въ паровозахъ.

Флигель-Адъютантъ Полковникъ Князь *Блосельскій-Блосерскій* изобрѣлъ особеннаго устройства дорогу, которую онъ назвалъ *саннокатною*, приспособивъ къ ней и особаго рода повозку. Сей саннокатный путь есть не что иное, какъ взятая на оборотъ обыкновенная дорога, въ которой колеса, вмѣсто того, чтобы катиться по дорогѣ, будучи устроены изъ чугуна и утверждены на самой дорогѣ въ положенныхъ деревянныхъ рамахъ, сдужать только средствомъ къ приведенію въ движеніе повозки, состоящей изъ длиннаго ящика на полозьяхъ, съ жолобами, соответствующими диаметру ободовъ колесъ. По сдѣланному въ слѣдствіе распоряженія Министерства Внутреннихъ Дѣлъ, опыту на устроенной за городомъ для образца саннокатной дорогѣ, оказалось, что одна лошадь можетъ по ней свободно везти 400 пудъ тяжести, и довольно скоро, т. е. по верстѣ въ 20 минутъ. Устройство одной версты такой дороги, по сдѣланному исчисленію, будетъ обходиться здѣсь въ С. Петербургѣ въ 10,350 рублей. *Санокатна* стоитъ 220 руб. Согласно прошенію Князя *Блосельскаго-Блосерскаго*, выдана ему, съ разрѣшенія Государственнаго Совѣта, на сіе изобрѣтеніе десятилетняя привиллегія, 31 Декабря 1836 года; на счетъ же самого устройства дороги, гдѣ онъ признаетъ сіе удобнымъ, предоставлено просить особо, установленнымъ порядкомъ.

Генераль-Адъютантъ *Шильдеръ* также получилъ десятилетнюю привиллегію на устройство и употребленіе въ Россіи *двойныхъ паровыхъ паровозовъ, съ ледокольнопильнымъ механизмомъ его изобрѣтенія, для ввода судовъ и вывода оныхъ во время замерзанія водъ, и для буксированія въ лѣтнее время.* Съ симъ вмѣстѣ для заведенія такихъ паровозовъ, составилось въ С. Петербургѣ, по условію съ изобрѣтателемъ, Общество на акціяхъ; существованіе сего Общества дозволено Вашимъ Императорскимъ Величествомъ, согласно мнѣнію Государственнаго Совѣта, съ предоставленіемъ ему исключительнаго права: заводить и употреблять помянутые паровозы, въ теченіе сроковъ, въ привиллегіи Генерала Шильдера назначенныхъ, какъ при Кронштатскомъ и С. Петербургскомъ портахъ и отъ оныхъ до открытаго моря и обратно, такъ и по всѣмъ системамъ судоходства — отъ С. Петербурга до устья рѣки Волги и обратно, наконецъ и по прилегающимъ къ сему водяному пути озерамъ *).

Въ 1835 и 1836 годахъ поступили въ Министерство четыре проекта, отъ разныхъ лицъ, объ учрежденіи *Компаніи на акціяхъ, для устройства здѣсь водопроводовъ, посредствомъ коихъ жителямъ столицы можетъ быть доставляема гистая Невская вода въ самыя дома.* Для разсмотрѣнія сихъ проектовъ, по важности предмета и огромности капиталовъ, требующихся на совершеніе сего полезнаго предпріятія, составленъ былъ при Министерствѣ особый Ученый Комитетъ. По полученіи заключенія оного, дѣло сіе представлено въ Государственный Совѣтъ; потомъ, въ слѣдствіе сдѣланныхъ Совѣтомъ замѣчаній, дополнено нужными справками и сношеніями съ Министерствомъ Финансовъ, который предполагалъ устроить здѣсь водопроводы на счетъ казны; наконецъ подвергнуто снова разсмотрѣнію вышеозначеннаго Ученаго Комитета, и вторично внесено въ Государственный Совѣтъ.

Новымъ средствомъ для поощренія промышленности и особливо для распространенія точныхъ свѣдѣній о состояніи оной, будетъ служить *учрежденіе губернскихъ выставокъ или музеевъ*: какъ для издѣлій и образцовъ фабричной, заводской ремесленной и всякаго другаго рода мѣстной промышленности и инструментовъ, которыми сіи издѣлія и замѣчательнѣйшія домашнія, или усовершенствованныя земледѣльскія работы производятся, такъ и для самыхъ главныхъ, или же по чему либо иному достойныхъ особеннаго вниманія произведеній природы въ томъ краѣ. Первый опытъ выставки сего рода сдѣланъ въ *Смоленскѣ*, по желанію и стараніямъ и способами существующаго тамъ Мануфактурнаго Комитета. Ваше Императорское Величество изволили признать, что учрежденіе подобныхъ выставокъ и въ другихъ гу-

оказала сія потребность. Въ ciągu зeszłego lata, капиталъ pierwsiastkowy, 3,000,000 rub. zebrany został, i sprowadzono zza granicy, tak potrzebną ilość żelaznych kolei, jako też wozy parowe i inne rzeczy, do ostatecznego urządzenia drogi potrzebne. Droga ta w części już jest założoną, a na przestrzeni, pomiędzy Carskiem-Siołem a Pawłowskiem robiono już także próby z wozami parowymi.

Fliigel-Adjutant, Półkownik Xiążę *Bielosielski-Bielozierski*, wynalazł szczególnej budowy drogę, którą nazwał *sanną*, i zastosował do niej nowy gatunek wozu. Droga takowa nie jest nic innego, jak na odwrót wzięta droga zwyczajna; tam koła, zamiast toczyć się po drodze, są odlane z żelaza i umocowane na drodze w osadzonych na niej ramach drewnianych; koła te służą jedynie za szrodek do wprowadzania w ruch wozu, składającego się z długiej skrzyni na płozach, w których wyżłobione są rowki, szerokości obwodów kół odpowiadające. Próba zrobiona z rozporządzenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, na drodze sannej, zbudowanej za miastem na wzór, przekonała, że jeden koń może snadno po niej ciągnąć ciężar 400 pudów, i to dosyć prędko, bo po 1 wiorście na 20 minut. Według obliczenia, budowa wiorsty takiej drogi, kosztować będzie w Petersburgu, 10,350 rub. as. Sanie, kosztują 200 rub. W skutek prośby Xięcia *Bielosielskiego-Bielozierskiego* i zgodnie z decyzją Rady Państwa, wydany mu został, pod d. 31 Grudnia 1836 r. przywilej na ten wynalazek, na lat 10, z zastrzeżeniem, co się tyczy samego budowania drogi, iż otrzymujący przywilej, obowiązany jest w każdym szczególnym przypadku starać się o uzyskanie na to pozwolenia w porządku przepisany.

Generał-Adjutant *Szylder* otrzymał także przywilej 10-letni, na budowanie i używanie w Rosyi *podwójnych przewozowych statków parowych, z mechanizmem do kruszenia lodu, własnego wynalazku, mającym służyć do wprowadzania statków do przystani i wyprawowania z nich tychże w czasie zamarzania wód, i do holowania latem.* W celu zaprowadzenia takich statków parowych, zawiązało się zaraz w Petersburgu, za porozumieniem się z wynalazcą, Towarzystwo akcyonaryuszów, które uzyskało zatwierdzenie Waszej Cesarskiej Mości, stosownie do Opinii Rady Państwa, oraz wyłączne prawo na zaprowadzenie i używanie wspomnianych statków, przez ciąg czasu, w przywileju Generała *Szyldera* oznaczonego, tak przy portach Kronsztadzkiem i Petersburgkim, i na całej przestrzeni od tychże portów do otwartego morza i na powrót; jako też na wszystkich punktach systemu spławu — od Petersburga, aż do ujścia rzeki Wołgi i na powrót, wreszcie na przyłączonych tej komunikacyi wodnej jeziorach *).

W latach 1835 i 1836, Ministerstwo otrzymało od różnych osób cztery projekta, w przedmiocie zawiązania *Kompanii akcyonistów, do urządzenia w Petersburgu wodociągów, w celu dostarczania mieszkańcom tej stolicy, aż do domów, czystej wody z N-wy.* Ze względu na ważność przedmiotu i wielkość kapitałów, do skutecznienia tego pożytecznego przedsięwzięcia potrzebnych, rozpoznanie rzeczonych projektów poruczone zostało oddzielnemu Komitetowi, przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych utworzonemu. Złożona przez tenże Komitet opinia pod względem naukowym, przedstawioną została Radzie Państwa; poczynione przez tę Radę spostrzeżenia, zostały wyjaśnione przez stosowne poszukiwanie i przez porozumienie się z Ministrem skarbu, który proponował urządzenie wodociągów kosztem rządowym; a nakoniec, przedmiot ten wrócił znowu pod rozważę wyżej wspomnianego Komitetu, i powtórnie Radzie Państwa przedstawiony został.

Za nowy środek do zachęcenia przemysłu, a na dewszystko do upowszechnienia dokładnych wiadomości o jego stanie, uważać należy *zaprowadzenie po guberniach wystaw, czyli muzeów*: tak wyrobów i prób fabrycznych, rękodzielniczego, rzemieślniczego i wszelkiego rodzaju miejscowego przemysłu, tudzież narzędzi, służących do skutecznienia tak pomienionych wyrobów, jako i innych celniejszych płodów domowego przemysłu i udoskonaleń rolniczych, jak niemniej najgłówniejszych, lub też z inoego względu na szczególną wagę zasługujących płodów naturalnych miejscowych. Pierwszą próbą wystawy tego rodzaju zrobiono w Smoleńsku za staraniem i przy pomocy tamecznego Komitetu Rękodzielniczego. Wasza Cesarska Mość raczyłeś wyrzec, że zaprowadzenie podobnych wystaw i po innych miastach gubernialnych, oprócz rozszerzenia dokładniejszych wia-

*) Въ 1836 году выданы еще три привилегіи: двѣ на дѣланіе деревянныхъ ногъ и одна на пригошовленіе порошка, испробляющаго эловодіе, и производящаго на земѣ особаго рода.

*) W r. 1836 wydane także zostały trzy przywileje, dwa na robienie nóg drewnianych, a jeden na przygotowanie proszku, niszczącego smrodliwe wyziewy, i tworzącego nawóz szczególnego rodzaju.

бернскихъ городахъ, сверхъ общей пользы распространенія точнѣйшихъ свѣдѣній о состоянїи края въ разныхъ отношенїяхъ, можетъ, при предстоящемъ по Россїи путешествїи Государя Наслѣдника Цесаревича и Великаго Кнзя АЛЕКСАНДРА НИКОЛАЕВИЧА, быть не бесполезно и для Его Высочества. Слѣдующія мысли Вашего Императорскаго Величества, Министерство Внутреннихъ Дѣлъ поспѣшило начертать довольно подробныя, для заведенїя выставокъ или музеумовъ въ губернскихъ городахъ, правила, и сообщило ихъ начальникамъ губерній. Какъ по различїю климата и направленїя промышленности должны различествовать и предметы выставки, то указанїя и правила, сообщенныя начальникамъ губерній, должны служить для нихъ лишь общимъ руководствомъ; сообразовать же сїи правила съ мѣстными обстоятельствами и способами предоставляется ихъ усмотрѣнїю. Сверхъ того начальникамъ губерній объяснено: что учреждаемыя въ губернскихъ городахъ выставки не суть временныя, какъ тѣ, которыя бывають въ С. Петербургѣ и Москвѣ, а должны составлять постоянныя губернскїе музеумы; что прїобрѣтаемые для нихъ предметы будутъ оставаться безъ перемѣны, кромѣ случаевъ, когда сего потребуетъ естественная невозможность сохранять ихъ долгое время безъ поврежденїя, или когда новыя усовершенствованїя въ выдѣлкѣ и приготовленїи побудятъ замѣнить ихъ другими; но что ко времени путешествїя Его Императорскаго Высочества предметы выставокъ могутъ быть въ большемъ числѣ и разнообразїи, чрезъ присоединенїе къ обыкновеннымъ и такимъ, коихъ доставленїе, или долгое храненїе въ губернскомъ музеумѣ, было бы сопряжено съ затрудненїями по скорой порчѣ, или коихъ прїобрѣтенїе требовало бы несоразмѣрныхъ съ средствами музеума издержекъ. Впрочемъ и кромѣ сего особеннаго случая, дозволяется, независимо отъ такихъ постоянныхъ выставокъ, открывать при нихъ и періодическія, кратковременныя для издѣлій и другихъ произведенїй мѣстной промышленности, разныя и продажу оныхъ желающимъ. (Продолженїе впереди).

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

А В С Т Р І Я.

Вѣна, 22-го Апрѣля.

Новый уполномоченный прїзванный дворѣ Турецкїй Посолъ *Рифатъ* - Бей, представлялся вчера Его Императору. Велич. въ торжественной аудїенціи и поднесъ свою вѣрную грамоту. Императоръ послѣ церемонїи разговаривалъ некоторое время съ новымъ Султанскимъ представителемъ, послѣ чего онъ имѣлъ честь представляться Ея Велич. Императрицѣ, Императрицѣ матери и Эрцгерцогамъ *Францу Карлу*, *Карлу*, *Юанни* и *Людвигу*. Замѣчено что этотъ Посланникъ възжалъ въ Императ. замокъ не съ такою пышностїю, какою отличился въездъ его предшественника *Ахметъ-Фети-Паши*. (A.P.S.Z.)

— Некоторые изъ здѣшнихъ иностранныхъ дипломатовъ, получили уже отъ дворовъ своихъ предписанїе, присутствовать при коронаціи Австрїйскаго Императора въ Медіолянѣ. Платье для коронаціи и Корона уже готовы: первое изъ голубаго и желтаго бархата, а послѣдняя вѣрная снимокъ съ желѣзной короны. Весь коронаціонный приборъ оставшїйся отъ Наполеона, какъ Италїанскаго Короля, хранится въ здѣшней кладовой съ упомянутою короною, которая, какъ повѣствуетъ просто-народная басня, сдѣлана изъ одного гвоздя, которымъ распять Исусъ Христосъ, а потому она такъ мала, что едва покроетъ вершину головы.

— Слышно, что въ честь одного знаменитаго Кнзя, котораго ожидаютъ сюда нынѣшнюю осень, будетъ учрежденъ за двѣ мили отъ Вѣны лагерь изъ 24,000 чел., куда собратъя должны полки изъ Моравїи, Верхней и Нижней Австрїи, Венгріи и Штеермарка. Второй такой лагерь и съ такою же цѣлю собранъ будетъ въ Италїи близъ Чіеза на рѣкѣ Аджѣ.

— Изъ Истамбула получено извѣстїе, что братъ *Пертева-Паши*, извѣстный *Эминъ-Паша*, раздѣлявшїй печальную его судьбу, скончался скоростпжною смертію въ Варнѣ. (G. C.)

Ф Р А Н Ц І Я.

Парижъ, 21-го Апрѣля.

Некоторые журналы сообщили извѣстїе, что *Г. Агадо*, отказалъ въ займѣ Правительству Королевы *Марїи Христини*.

— Оппозиціонныя газеты уведомили, что Герцогъ *Орлеанскїй* прїобрѣлъ въ собственность проданный недавно журналъ *Messenger*. Этотъ и жур. *Charte de 1830* рѣшительно говорить противное. Впрочемъ нѣкто не хотѣлъ вѣрять, чтобы журналъ, какъ гово-

домости о станіе краю подъ разными взглядами въ видѣкахъ общихъ, моге надто стаѣ сїя полезнымъ и для Его Цесарскїей Высочести Цесаревича и *Великаго Хієца ALEXANDRA* Настѣпцы Трону, который вѣднѣе одбиче подрѣзы по Россїи замierzal. Згодаѣ с тѣ мьслѣ *Waszel* Цесарскїей Мошци, Министерство Справъ *Wewnetrznnych* поспѣшило з уложенїемъ досыѣ щезеголовыхъ przepisow, majacych na celu zaprowadzenie po miastach gubernialnych wystaw, czyli muzeow, i rozestalo je naczelnikom gubernij. Gły zaś z przyczyny rozmaitości klimatu i skierowania przemysłu, muszą także byđz i rozmaite przedmioty wystawy, przeto n przedzeni zarazem zostali ciż naczelnicy, że udzielone im wskazania i przepisy, jedynie za ogólne przewodnictwo uważać winni, i że zastosowanie tychże do okoliczności i miejscowości ich pozostawiasię własnemu uznaniu. Nadto oznajmiono rzeczonym naczelnikom, że zaprowadzające się w miastach gubernialnych wystawy nie są tymczasowemi, jak te, które bywają w Petersburgu i Moskwie; ale tworzyć mają stałe muzea gubernialne; że przedmioty, dla nich nabywane, mają w nich pozostać bezmiennie, wyjąwszy, gdyby tego wymagała naturalna niemożność zachowania ich przez czas dłuższy bez zepsucia, lub gdyby nowe udoskonalenia produkcji lub fabrykacyi były powodem do zastąpienia dawnych nowemi; że naręcznie, przez ciągъ podrózowania Jego Цесарскїей Высочости, dozwołonemъ zostaje nadanie rzeczonym wystawomъ większej obszerności i rozmaitości, przez przydanie do nich i takichъ przedmiotowъ, których dostarczenie lub dłuższe zachowanie w Muzeum gubernialnemъ, połączone byłoby z trudnościami, z powodu прѣткїего psucia się, albo których nabycie wymagałoby kosztów, możność muzeowъ przewyższajacych. Z resztą i oprócz tego щезеголовнаго przypadku, dozwołonemъ zostalo, niezależnie od stałychъ wystaw, urządzacъ przy nich i czasowe, krótko trwałe, na wyroby i inne plody miejscowego przemysłu, z wolnoścїą sprzedawania tychże chęć nabycia majacyмъ.

(Dalszy ciągъ nastąpi).

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

А В С Т Р І Я.

Вїеденъ, 22 го Квїетнїа.

Вчора новы уполномоченны прїз тудежымъ дворѣмъ *Poseł* Турецкїй *Rifat*-Бей, мїалъ honorъ byđzъ прїязимъowanymъ przez *J. Ces.* Мошч на uroczyściej andyencyi, i wręczyć swe listy wierzytelne. *J. Ces.* Мошч по ukończonей ceremonii, niejaki czas rozmawiałъ z nowymъ Reprezentantemъ Султана, po czymъ tenże мїалъ honorъ prezentować się Цесарзowej Jej Мошци, Цесарзowej Matce, i *Arcy*-Хіаждѣтомъ *Franciszкови Karolowi, Karolowi, Janowi* i *Ludwikowi*. Уważано, że *Poseł* ten przy wjeździe na zamekъ Цесарскї, nie zachowywałъ takiej pompy, jaką się odznaczyłъ jego poprzednikъ *Achmed-Fethi-Basza*.

— Niektórzy z zagranicznychъ дипломатовъ тудежычъ, otrzymali jużъ oddworowъ swoichъ polecenie, aby znajdowali się przy obrzędzie Koronacyjnymъ Цесарза Австрїаккїего w Medyolanie. Koronacyjny ubiórъ i korona są jużъ gotowe. To pierwsze z niebieskiego i żółtego axamitu, druga zaś jest wierną kopią korony żelaznej. Wszystkie godła koronacyjne po Napoleonie, jako Królu włoskimъ, są zachowane w тудежымъ skarbcu, wraz z powyższą koroną, która, jak wieść pospolita między ludemъ niesie, była zrobiona z jednego z tychъ gwoździ, któremi *Chrystusa* ukrzyżowano, i dla tego też jest tak mała, że ledwie wierzechъ czaszki nakryje.

— Słychać, że na честь pewnego znakomiteго Хієца spodzewanego tutaj tegorocznej jesieni, hędzie zbrany obózъ z 24,000 ludzi pod *Wiedniem* w odległości mil dwóch, do którego obozu, przyjdą pólki z *Morawii, Gornej i Dolnej Austrii, Węgiei* i *Styryi*. Drugi taki obózъ i w takimże celu, zbierze się we *Włoszech* pod *Chiesa* nad rzeką *Adygą*.

— Doszła tu wiadomość ze *Stambułu*, że bratъ *Perteва-Baszy*, znany *Emin-Basza*, podzielający smutny losъ tamtego, umarłъ nagłą śmiercią w *Warnie*. (G. C.)

Ф Р А Н Ц Я.

Парыжъ, дня 21 Квїетнїа.

Niektóre dzienniki udzieliły wiadomość, jakoby *Pan Aguado*, zrzekłъ się dania pożyczki Rządowi Królowey *Maryi Krystyny*.

— Opozycyjne gazety umieściły doniesienie, że Хіаждѣ *Orleans* nabyłъ na własnośćъ przedany niedawno dziennikъ *Messenger*. Tenże i dziennikъ *Charte de 1830*, zaprzeczająъ temu jakъ najwyraźniej. Nie chce atoli niktъ dąćъ wiary, аżeby nabywcąъ dziennika *Messenger* byłъ, jakъ

рили приобрести, иностранный Графъ В., побочный сынъ Наполеона, ибо онъ не принадлежалъ къ числу тѣхъ людей, которые могли бы столь легко переменить въ такъ называемаго *homme politique*.

— Правительство назначило для Маршала Сульта миллионъ фр. на издержки по посольству въ Лондонъ. Слышно, что выборъ сей послѣдовалъ по предварительному соглашенію съ нѣкоторыми лицами въ Лондонѣ. *Messenger* одобряетъ выборъ въ лицѣ Маршала, присовокупляя о немъ слѣдующее мнѣніе Герцога Веллингтона: „Маршала Сульта не тактикъ, но первый въ новѣйшія времена стратегикъ.“ *)

— Жур. *Charte* сообщаетъ слѣдующее изображеніе состоянія Французскаго войска въ отношеніи снарядовъ онаго, не зависимо отъ принадлежащихъ національной гвардіи. Батарейныхъ пушекъ и осадныхъ орудій 3,000 штукъ, металлическихъ полевыхъ орудій 1,567, чугуновыхъ 1862, картечныхъ 1,562, пушечныхъ ядеръ 4,100,000 штукъ, такихъ же но меньшаго размѣра 4 милл., картечей 1 милл., бомбъ 719,000 штукъ, пороха 10 милл. килограммовъ, оружія 1,250,000 шт. въ складахъ, ружей 74,000 шт., саблей 850,000 для пѣхоты, 130,000 для конницы, бердышей 5,200, клинговъ 44,000 шт., приоровъ 11,000 штукъ.

23-го Апрѣля.

Король принималъ вчера Посланника Абдель-Кадера, представленнаго Военнымъ Министромъ. Король былъ въ тронной залѣ, вмѣстѣ съ Королевою, всеми Принцами и Принцессами Королевской Фамиліи. *Бенъ-Араха* сопровождалъ Мавританецъ Боуденъ-Багъ и Еврей Бенъ-Дюранъ. Онъ произнесъ къ Королю рѣчь на Арабскомъ языкѣ, переведенную немедленно на Французскій, въ которой между прочимъ сказала слѣдующее въ восточномъ вкусѣ: „Доншу Вашему Высокому Королевскому Величеству, что Эмиръ вѣрныхъ, Сиди-эль-Гади Абдъ-эль-Кадеръ, поручилъ мнѣ, изъяснить вамъ искреннее и признательное его почтеніе. Онъ хотѣлъ тѣмъ изобличить нашихъ враговъ, и подтвердить громкіе отзывы друзей, которые всегда утверждали, что Эмиръ искренне желаетъ прочнаго и совершеннаго мира, а также постояннаго сохраненія благорасположенія къ В. Кор. Велич., составляющему честь своего вѣка. Эмиръ никогда не рѣшится на измѣну, вѣроломство и несоблюденіе договоровъ. Онъ призываетъ для сего во свидѣтели Всемогущаго Бога, который проникаетъ сердца и мысли людей. Эмиръ ввѣрилъ мнѣ письмо съ обязанностию поднести его Вашему Кор. Велич. Равнообразно, поручилъ мнѣ представить подарки, которые для такого Государа какъ Ваше Велич., ничего незначащи.“ — Король отвѣчалъ благосклонно и милостиво, и этотъ отвѣтъ списалъ немедленно стенографъ (скорописецъ) и подалъ Арабскому посланнику. Потомъ Король отправился въ боковую комнату, гдѣ были разложены на столахъ подарки посланника Абдель-Кадера, и предназначенные для разныхъ членовъ Королевской Фамиліи, которыхъ имена самъ Эмиръ собственноручно написалъ на бумажкахъ и эти бумажки приложены къ надлежащимъ подаркамъ. По осмотрѣ этихъ подарковъ, Король съ балкона осматривалъ лошадей подаренныхъ Эмиромъ, которыхъ водили по двору. Всѣхъ 19 штукъ, изъ нихъ восемь назначены Королю, четыре Герцогу Орлеанскому, четыре Герцогу Немурскому, одна Принцу Жоанвильскому, одна Принцу Омальскому, одна Принцу Монпансье. — Абдель-Кадеръ не успѣлъ изъ виду подарить и Министрамъ по одной лошади, которыя еще на пути. Во второмъ часу кончилась аудіенція, послѣ чего Министръ проводилъ Посланника въ его квартиру.

— Маршалъ Клозель приглашаемъ былъ къ Королю и Герцогу Орлеанскому; говорятъ, что совѣтовались съ нимъ на счетъ учрежденія Вице-Королевства въ Алжирѣ подъ начальствомъ Герцога Немурскаго.

— Правительство опубликовало изъ Байонны отъ 19 Апрѣля слѣдующую телегр. депешу: „Французскій Посланникъ при Испанскомъ Дворѣ пишетъ, что по донесенію Генерала Кародегета, Негри появился 12-го ч. близъ Валладоліда, но тамошними гарнизонами сильно обстрѣленъ. О Базили Гарсиа не было никакого извѣстія. Сенатъ принялъ проектъ закона о займѣ, большинствомъ 86 противу 3 голосовъ.“ (G. C.)

А н г л і я.

Лондонъ, 20-го Апрѣля.

Слухи о празднествѣ, приготавливаемомъ будто бы

*) Наполеонъ иначе сказалъ про Сульта. Обиная его въ присущствіи всего войска, назвалъ его лучшимъ въ свѣтѣ тактиккомъ по поводу военныхъ оборотовъ произведенныхъ имъ въ одномъ сраженіи, съ большою ловкостью и въ самое затруднительное время, чѣмъ рѣшенъ людей бывшихъ.

rozgłoszono, zagraniczny Hrabia W., naturalny syn Napoleona: nie należał on albowiem do rzędu tych ludzi, którzyby byli zdolni przemienić się snadnie na tak zwanego *homme politique*.

— Rząd wyznaczył dla Marszałka Soult milion franków na kosztą posłannictwa do Londynu. Słychać, że ten wybór nastąpił za poprzedniem wyrozumieniem pewnych osób w Londynie. *Messenger*, pochwalając wybór w osobie Marszałka, przytacza następujące o nim zdanie Xięcia Wellingtona: „Marszałek Soult nie jest taktikiem, ale jest najpierwszym nowych czasów strategikiem.“ *)

— Dziennik *Charte* udziela następujący obraz stanu wojska francuzkiego pod względem materjałów tegoż, niezawisłe od tych, jakie do gwardyi narodowej należą. Armat ciężkiego kalibru i dział oblężniczych 3,000 sztuk, kruszcowych dział polowych 1,567, żelaznych 1,862, granatników 1,562, kul armatnich 4,100,000 sztuk, takichże ale mniejszych 4 mill., granatów 1 mill., bomb 719,000 sztuk, prochu 10 mill. kilogramów, broni 1,250,000 sztuk, na składach, karabinów 74,000 sztuk, pałaszów 850,000 dla piechoty, 130,000 dla jazdy, toporów 5,200, kling 44,000 sztuk, ryszunków 11,000 sztuk.

Dnia 23.

Król przyjmował wczora Posłannika *Abd-el-Kadera*, którego przedstawił Minister Wojny. Król znajdował się w sali tronowej, otoczony Królową, wszystkimi Xiążętami i Xiężniczkami rodziny Królewskiej. *Ben-Arachowi* towarzyszył Maurytanin Bouden-Bah i żyd Ben-Durand. Miał on przemowę do Króla w języku arabskim, przełożoną natychmiast na francuzki, w której między innemi powiedział w stylu wschodnim, co następuje: „Mam doniesić Waszej Wysokiej Królewskiej Mości, że Emir wiernych, *Sidi-el-Hadi Abd-el-Kader*, polecił mi, abym Wam złożył szczerzy i pełen poszanowania hołd jego. Chciał on przez to dowieść fałszu językom naszych nieprzyjaciół, a utwierdzić głośnie słowa przyjaciół, którzy zawsze utrzymywali, że emir pragnie szczerze pokoju trwałego i zupełnego, oraz niezmiennego utrzymania dobrych stosunków z W. Kr. Mością, będącym wieku swego zaszczytem. Zdrady, wiarołomstwa i niedotrzymania sojuszów, nigdy się emir nie dopuści. Bierze on na świadka w tém Boga Wszechmocnego, który serca i myśli ludzkie wskróś przenika. Emir powierzył mi pismo z obowiązkiem złożenia takowego W. Kr. Mei. Zlecił mi również oddać dary, które dla takiego Monarchy, jakim W. Kr. Mość jeste, są mało znaczącą rzeczą.“ — Król odpowiedział z przychylnością i łaskawie, którąto odpowiedź spisał zaraz stenograf (szybkopiszący) i podał arabskiemu posłannikowi. Pótem udał się Król do przyległego pokoju, gdzie były rozłożone na stołach podarunki przysłane od *Abd-el-Kadera*, a przeznaczone dla różnych członków rodziny Królewskiej, których imiona sam emir własnoręcznie napisał na kartkach i te kartki u właściwych darów przytocowane. Po obejrzeniu tych podarunków, przyglądał się Król z balkon, koniom przez emira ofiarowanym, które po dziedzińcu oprowadzono. Jest ich 19 sztuk, z których ośm dla Króla, cztery dla Xięcia *Orleans*, cztery dla Xięcia *Nemours*, jeden dla *X. Joinville*, jeden dla *X. Aumale*, jeden dla *X. Montpensier*. — *Abd-el-Kader* miał tyle uwagi, że przeznaczył i dla Ministrów po jednym koniu, które są jeszcze w drodze. O godzinie pierwszej, skończyło się posłuchanie; po czém odprowadził Minister Wojny posłannika aż do jego mieszkania.

— Marszałek *Clozel* był wzywany do Króla i Xięcia *Orleans*; mówią, że zasięmano jego rady względem utworzenia Vice-Królestwa w Algierze pod Xięciem *Nemours*.

— Rząd ogłosił pod datą 19 Kwietnia z Bayonny, taką telegraficzną depeszę: „Poseł francuzki przy dworze hiszpańskim pisze, iż według raportu Jenerała *Carondelet*, pokazał się *Negri* d. 12 pod *Valladolid*, ale przez tamtejszą załogę silnie odparty został. O *Bazyliu Garcia*, nie miano żadnej wiadomości. Senat przyjął projekt do prawa o pożyczce, większością 86 głosów przeciwko 3.“ (G. C.)

A N G L I A.

Londyn, dnia 20-го Kwietnia.

Nie potwierdza się wiadomość, jakoby cech złotni.

*) Napoleon inaczej wyrzekł o Soultie. Sciskając go wobec wojska całego, nazwał największym w świecie taktikiem, z powodu obrótów wojennych, wykonanych w bitwie jednej, nadzwyczaj zręcznej i w chwili najtrudniejszej, przez co los bitwy zdecydowany został.

для Королевы, цехомъ Лондонскихъ золотыхъ дѣлъ мастеровъ, не подтвердились. Надобно полагать, что известіе это было выдумкою журналистовъ.

— Лондонская городская дума приняла проектъ реформы муниципальнаго управленія, и намѣревается представить оный Министрамъ. Известно, что законъ, изданный нѣсколько лѣтъ тому назадъ, не относится къ Лондону, и что положено издать особенныя постановленія для внутренняго управленія столицы.

— Говорятъ, что Лордъ *Wellington* не будетъ при коронаціи Королевы. Будучи Канцлеромъ Оксфордскаго Университета, онъ обязанъ находиться 26 Іюня при торжественномъ вступленіи Графа *Девона* въ должность главнаго попечителя означеннаго Университета.

— 16-го Апрѣля былъ у Прускаго Посланника первый дипломатическій обѣдъ. (О Г. Ц. П.)

— Лорда *Дургема* съ семейною ожидаютъ сегодня въ Портсмутъ, гдѣ вступитъ на приготовленный для нихъ корабль *Гестингсъ*. Кажется, что онъ еще задержанъ.

— Известія изъ Бомбей получены здѣсь отъ 2-го Марта. По донесеніямъ ихъ, торговыя отношенія тамъ значительно улучшились, но за то ожидали непрямьно войны съ Бирманами, которые оскорбили Англійскаго агента Д-ра *Ригардсона*, требовавшаго отъ нихъ выдачи какого-то убійцы. Первая война съ Бирманами возгорѣлась по случаю убійства Англійскаго матроса, и стоила Ост-Индской компаніи 12½ миліон. ф. стер. — Ост-Индскія газеты уведомляютъ, что въ Кантонѣ, откуда имѣются известія по 2 Января, подтверждено строгое запрещеніе на счетъ тайнаго перевоза опиума, а также, что тамъ прекратились всѣ торговыя занятія. (Г. С.)

Испанія.

Мадридъ, 25-го Апрѣля.

Одна изъ газетъ старается утвердить мнѣніе о возможности договоровъ касательно бракосочетанія Герцога *Бордоскаго* съ Королевою *Исабеллою II*. Министерство обсуживая въ журналахъ своихъ предложеніе подобной мысли, почитаетъ ее выдумкою одного изъ друзей Г-на *Тьера* или какого нибудь прежняго Посланника, развѣ для того разглашенною, чтобы возбуждать противу насъ негодованіе Французовъ.

— Придворная газета по донесенію Генерала *Пардинаса* отъ 10 Апрѣля изъ Урды, пишетъ, что онъ 4 дня безъ отдыха преслѣдовалъ Карлистовъ подъ командою *Базилія Гарсиа*, который чтобы спастись, раздѣлился на нѣсколько отрядовъ, оставя нашимъ значительное количество жизненныхъ припасовъ, одно орудіе, 44 повозки съ амунициею и много пленныхъ; самъ *Гарсиа* имѣетъ только съ собою 20 чел. конницы.

— Уведомляютъ изъ Вильбао, что Карлисты сдѣлали проломъ въ крѣпостной стѣнѣ Вилданева, и хотѣли дѣлать атаку, но ихъ отбросила національная гвардія, причинивъ большую потерю.

— Въ Кадыкѣ открытъ демократическій довольно распространенный заговоръ, по какому случаю арестовано нѣсколько особъ. (Г. С.)

Португалія.

Лиссабонъ, 10-го Апрѣля.

Торжественное закрытіе засѣданій Кортесовъ и присяга по случаю обнародованія вновь изданныхъ основныхъ узаконеній, происходила 4-го ч. с. м. безъ малѣйшаго нарушенія спокойствія. Королева прибыла во дворецъ, называемый дворцомъ конгресса, въ сопровожденіи блистательной свиты, и занявъ мѣсто на тронѣ, по правую руку Короля Фердинанда, въ краткой рѣчи объявила Штатамъ, что принимаетъ изданные законы, присягнула вмѣстѣ съ Королемъ, предъ Св. Евангеліемъ, и даровала всеобщее прощеніе.

— Нѣсколько дней ходитъ по городу слѣдующій именной списокъ новаго Министерства: въ министерство юстиціи, *Баретто Феррасъ*; иностранныхъ дѣлъ, *Пинто Магелесъ*; внутреннихъ дѣлъ *Юліо Санчесъ*, финансовъ *Порто Кого де Бандеира*, Президентомъ Совѣта *Донъ Мануэль де Португалъ*, братъ Маркграфа де Валенса. Упомянутыя лица, судя по образу ихъ мыслей, всѣ почти, Хартисты. Увольненіе изъ Министерства финансовъ Г-на *Исао д'Оливейра* (теперь Барона де Тахо), который столько отличался денежными спекуляціями, вообще съ радостію будетъ принято. Всѣ почти Гражданскіе Губернаторы будутъ отставлены. Новые выборы въ Кортесы немедленно начнутся. (Г. С.)

— Въ торжественный день 4-го ч. с. м. Виконтъ

czy miał dać ucztę dla Królowej; sądzą owszem, że to jest czysty wymysł gazeciarzy.

— Rada miejska w Londynie, przyjęła projekt do reformy municypalnej i ma zamiar przedłożyć go Ministróm; wiadomo bowiem, że prawo, ustanowione przed kilką laty, nie obejmuje miasta Londynu, i że uchwalono osobno przyjęc prawidła, co do urządzenia wewnętrznego stolicy.

— Mówią, że Lord *Wellington* nie będzie obecnym na koronacji Królowej; bo właśnie w dniu 26 Czerwca, musi, jako Kanclerz Uniwersytetu Oxfordzkiego, wprowadzać uroczyste Hr. *Devon*, na posadę Lorda Nadkuratora wspomnionego uniwersytetu.

— Zeszłego poniedziałku dawał tu Poseł Pruski pierwszy obiad dyplomatyczny. (G. R. K. P.)

— Lorda *Durham* spodziewano się na dzień dzisiejszy w Portsmouth wraz z rodziną, gdzie oczekuje już na nich okręt liniowy *Hastings*. Zdaje się, że odjazd jego został jeszcze wstrzymany.

— Doniesienia z Bombaj, mamy tu pod datą 2 Marca. Podług nich, stosunki handlowe doznały tam znacznego ulepszenia, ale spodziewano się natomiast niezawodnej wojny z Birmanami, którzy dopuścili się ubliżeń względem ajenta angielskiego Dr. *Richardson*, żądającego od nich, aby wydali pewnego mordercę. Pierwsza wojna z Birmanami, powstała z powodu zabicia majtki angielskiego i kosztowała kompanii Wschodnio-indyjskiej 12 i pół mill. funt. szt — Z gazet Wschodnio-indyjskich dowiadujemy się, że w Kantonie, z kąd doniesienia po dzień 2-gi Stycznia dochodzą, ponowiono surowy zakaz tajemnego wprowadzania opium, jak niemniej, że ustały tam wszelkie czynności handlowe. (G. C.)

Hiszpania.

Madryt, 25 Kwietnia.

Jedna z gazet stara się utwierdzać mniemanie o podobieństwie układow dotychczasowych ożenienia *Xięcia Bordeaux* z Królową *Isabellą II* Ministerjum, oceniając w dziennikach swoich nasunięcie podobnej myśli, mniema ją byc pomysłem jednego z przyjaciół Pana *Thiers* lub pewnego Posta dawniejszego, chybaby na to objawionym, ażeby jątrzył przeciwko nam Francuzom.

— Gazeta dworska donosi podług raportu Jenerała *Pardiñas*, pisanego na d. 10 Kwietnia z Urda, iż tenże ścigał przez dni 4 bez odpoczynku, Karlistów pod dowództwem *Bazylega Garcyi*, który dla ocalenia swego podzielił się na kilka oddziałów, zostawując w moc naszych znaczne zapasy żywności, jedną armatę, 44 wozow ammunicyjnych i niemają jeńców; sam *Bazyli* ma przy sobie tylko 20 jeźdźców.

— Piszą z Bilbao, że Karliści zrobili wyłom w murze wałowym twierdzy *Villanueva* i chcieli właśnie szturm przypuszczać, ale odpędzili ich gwardya narodowa, niemają zadawszy stratę.

— W Kadyxie odkryto spisek demokratyczny, dośyc daleko rozgałęziony, z powodu czego aresztowano kilka osob. (G. C.)

Portugalia.

Lisbona, d. 10 Kwietnia.

Dzień 1 b. m. przeznaczony na uroczyste zamknięcie posiedzeń Korteżów, i złożenie przysięgi na nowe prawo zasadnicze, przeminął jak najspokojniej. Królowa, w świetnym orszakiem, udała się do pałacu Kongressowego, gdzie zasadziła na tronie, po prawej stronie Króla *Ferdynanda*, w krótkiej mowie zapewniła Stany o przyjęciu uchwalonego prawa, złożyła przysięgę łącznie z małżonkiem na Ewangelię, i ogłosiła następnie powszechną amnestyę.

— Od dni kilku cyrkuluje w mieście następująca imienna lista nowego Ministerstwa: do wydziału Sprawiedliwości, *Baretto Ferraz*; do interessow zagranicznych, *Pinto Magelhaes*; do spraw Wewnętrznych, *Julio Sanches*; do Skarbu, *Porto Covo de Banderira*; Prezesem Rady, ma byc *Don Manuel de Portugal*, brat margr. de Valança. Dopiero co wymienieni, są prawie wszyscy co do ich sposobu myślenia, kartystami. Wystąpienie z Ministerstwa Skarbu Pana *Isao d'Oliveira* (teraz Barona de Tajot), który tylu kretactwami pieniężnymi odznaczył się, będzie w powszechności z radością widziane. Prawie wszyscy Gubernatorowie Cywilni zostaną zmienieni. Wybory nowe na Kortezy, rozpoczną się niebawmie. (G. C.)

— Przy uroczystości odbytej w dniu 4 b. m. Vice-

дасъ-Антасъ и Баронъ *Бомфимъ* возведены въ Графское, а Министръ Финансовъ *Юахо д'Оливейра*, въ Баронское достоинство.

— Въ слѣдствіе изданнаго всепрощенія, Герцоги *Паламелла* и *Терцейра*, Маркизь *Сальданга*, равно какъ и другіе эмигранты, принявшіе участіе въ возстаніи Карлистовъ, возвратятся изъ Англіи въ свое отечество. Король Фердинандъ, съ нетерпѣніемъ ожидаетъ прибытія упомянутыхъ Герцоговъ въ Лиссабонъ.

— Герцогиня *Браганца* выезжаетъ отсюда въ Мюнхенъ, вмѣстѣ съ дочерью своею, Принцессою *Амаліею*.

— На сихъ дняхъ, появился въ гор. Туи, на границѣ Галиціи, отрядъ гериласовъ, состоящій изъ Карлистовъ и Мигуэлистовъ. (О. Г. Ц. II)

ТУРЦІЯ.

Константинополь, 4-го Апрѣля.

30-го Марта обнаруженъ новый Гатти-Шерифъ, въ силу котораго удаленъ отъ должности Министръ внутреннихъ дѣлъ Акифъ-Паша, а на его мѣсто назначенъ бывшій верховнымъ Визиремъ Рауфъ-Паша, съ званіемъ Башъ-Векиля или перваго Министра. Такимъ образомъ упразднено званіе Великаго Визира, самое почетное въ Турціи, а вмѣстѣ съ тѣмъ и верховный судъ *Арцъ-Одасси*, коего председателемъ былъ верховный Визирь.

— Обученіе французскаго языка, составляетъ теперь важный предметъ военнаго образованія въ Турціи. По распоряженію Султана учреждено во дворцѣ Сераскира училище, въ коемъ будетъ преподаваться исключительно французскій языкъ. Чтобы содѣлать устройство этого училища съ системою, принятою уже въ другихъ учебныхъ заведеніяхъ, слѣдовало установить особаго Директора. Султанъ, удостоверяясь, что Майоръ 1-го ливійскаго полка, Нурри-Бей, одаренъ всеми, нужными для сей должности качествами, назначилъ его непремѣннымъ Директоромъ сего училища, произвелъ его въ чинъ Подполковника и опредѣлилъ ему соответственное жалованье. (О. Г. Ц. II.)

РАЗНЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Въ *Грегескомъ курьерѣ* напечатано: „Греція раздѣляется на 468 приходовъ. Въ 4-хъ приходкахъ 1-го класса находится 50,000 жителей; въ 85 хъ 2 го класса — 415,000; въ 381-мъ 3-го класса—381,000; всего 846,000. Независимо отъ умноженія жителей, которое должна произвести хорошая система колонизаціи; народонаселеніе Греціи значительно возрастетъ приращеніемъ числа рождающихся; представляемъ нѣсколько разительныхъ примѣровъ этого, взятыхъ на выдержку изъ официальныхъ документовъ. Въ Лакедемонской провинціи на 26,314 жителей считалось, въ 1837 году, 191 бракъ, 1,048 родившихся и 434 умершихъ; въ провинціи Гортинской, на 35,952 жит.—314 браковъ, 1,124 родившихся и 432 умершихъ; въ провинціи Эвританійской, на 21,121 жит.—162 бракъ, 726 родившихся и 408 умершихъ; въ пров. Мантинейской, на 5,966 семействъ—247 браковъ, 891 родившихся и 396 умершихъ; въ провинціи Мегалопольской, на 1,985 семействъ—103 бракъ, 300 родившихся и 103 умершихъ.“

— Съ нѣкотораго времени, Египетскіе памятники обратили на себя вниманіе *Мехмета-Али*. Онъ поручилъ Доктору *Боурингу* составить проектъ о сохраненіи сихъ остатковъ древнихъ въковъ и объ основаніи музея древностей въ Каирѣ. Съ сею цѣлю составленъ комитетъ, коему порученъ надзоръ надъ означенными памятниками. На поддержку храмовъ, мавзолеевъ и художественныхъ произведеній, равно какъ и на археологическіе поиски подъ землею, назначена въ распоряженіе комитета известная сумма денегъ. Открытыя комитетомъ древности поступать въ упомянутый музей.

— Изъ Сициліи пишутъ, что нѣсколько недель тому назадъ, въ 20 миляхъ отъ Палермо, провалилась отъ землетрясенія деревня *Джюзенпе*. Предъ симъ происшествіемъ отбросило деревенскую церковь на значительное разстояніе отъ прежняго мѣста, ибо высунувшаяся изъ земли крыша колокольни, отстоятъ на четверть мили отъ онаго. Полагаютъ, что это случилось по причинѣ маожества подземныхъ ключей, находящихся въ семь мѣстъ. (О. Г. Ц. II.)

Съ 1-го числа настоящаго мѣсяца *Апрѣля*, началась подписка на 2-й Кварталь сего года, на газету Литовскаго Вѣстника. — Цѣна по прежнему 2 руб. 25 коп. сереб.

Hrabia Das Antas и *Baron Bomfim*, zostali mianowani Hrabiami, a Minister Skarbu *Joao d'Oliveira*, Baronem.

— W skutek wiadomej ogólnej amnestyi, Xiążęta *Palmella* i *Terceira*, Marg. *Saldanha*, jako też i inni wychodzcy, mający udział w powstaniu Karolistowskim, wróca niebawem z Anglii do rodzinnego kraju. Król Ferdinand pragnie widzieć jak najprędzej obu wzmiankowych Xiążąt w Lisbonie.

— Xężina *Braganza*, wraz z córką swoją Xiężniczką *Amalią*, odjedzie ztąd do Monachium.

— Przed kilku dniami ukazał się w mieście Tuy, przy granicy Galicyjskiej, oddział gerillasów, złożony z Karolistów i Miguelistów. (G.R.K.P.)

ТУРСЬЯ.

Stambuł, 4 go Kwietnia.

Дня 30 Марца ogłoszony był nowy Hatti Szeryf, mocą którego Minister Spraw Wewnętrznych, *Akif-Basza*, został usunięty ze swojego urzędowania, a dotychczasowy wielki wezyr, *Rauf-Basza*, w jego miejsce назначony, z godnością *Basz-Wekil*, czyli pierwszego Ministra. Urząd Wielkiego Wezyra, najpierwszy i najznakomitszy w Ottomańskim Państwie, został tym sposobem zniesiony, a z nim razem *Arç Odassi*, czyli sąd najwyższy, pod przewodnictwem Wielkiego Wezyra czynności swoje odbywający.

— Gdy nauka języka francuzkiego stanowi teraz w Turcyi część istotną wychowania wojkowego; przeto, z wyraźnego rozkazu Sultana, założona została w pałacu Seraskiera szkoła, która zajmuje się wyłączenie nauce tego języka. W uzupełnieniu organizacyi celem pogodzenia jej z systematem, użytym w innych naukowych zakładach, postawiony został na jej czele osobny dyrektor. Султан, przekonawszy się, że *Nurri-Bey*, Major w pierwszym półku liniowym, posiada wszystkie do tego potrzebne przymioty, raczył mu obowiązki te powierzyć. Prócz tego zaszczytu zapewnione mu zostało dożywotne posiadanie urzędu i odpowiednia płaca, a razem został wyniesiony do stopnia Podpółkownika. (G.R.K.P.)

ROZMAITE WIADOMOŚCI.

W Kuryerze Greckim czytamy co następuje: „Греція dzieli się na 468 parafij, z których 4 pierwszego rzędu mają 50,000 ludności; 83 drugiego rzędu, 415,000; a 381 trzeciego rzędu, 381,000; razem 846,000. Niezależnie od powiększenia liczby mieszkańców, jakie rządzić powinien dobry systemat kolonizacyi, ludność Greccy znacznie się pomnaża przez wzrastającą ilość urodzeń; przytoczymy w tym względzie kilka uderzających przykładów, wyjętych z urzędowych wykazów. W prowincyi Lacedemonskiej na 26,314 mieszkańców, w roku 1837 m było zawartych małżeństw 191, urodzeń 1,048 i zejść 434; w prowincyi Gortynskiej, na 35,952 mieszkańców—małżeństw 314, urodzeń 1,124, i zejść 432; w prowincyi Eurytanійskiej, na 21,121 mieszkańców—małżeństw 162, urodzeń 726, i zejść 408; w prowincyi Mantynейskiej, na 5,966 familij—małżeństw 247, urodzeń 891, i zejść 396; w prowincyi Megalopolskiej, na 1,985 familij—małżeństw 103, urodzeń 300, i zejść 103.“

— *Mehmed-Ali* za muje się od niejakiego czasu pomnikami Egiptskimi; Polecil on Doktorowi *Bowring* utworzenie planu do zachowywania tych szacownych z przeszłych wieków pamiątek, jako też i podanie projektu do założenia Egiptskiego muzeum starożytności w Kaizrze. W tym celu ustanowiony został Komitet, mający czuwać nad zachowaniem wzmiankowanych pomników. Corocznie oddawana będzie pewna summa do rozporządzenia tego Komitetu, przeznaczona na utrzymanie świątyń, grobow i kunsztów, jako też na wyszukiwanie zagrzebanych starożytności, z których na przyszłość ma być muzeum utworzone.

— Donoszą z Sycylii, że wieś *S. Giuseppe*, o mil 20 od Palermy odległa, zapadła przed kilką tygodniami, skutkiem trzęsienia ziemi. Przed zapadaniem kościoła wiejski wyrzucony został daleko od dawniejszego swego miejsca, bo dotychczas widzieć można szczyty dzwonnicy, sterzące z ziemi o ćwierć mili odległości. Powodem do tego wypadku miały być liczne podziemne źródła. (G.R.K.P.)

Od dnia 1-go terażniejszego miesiąca *Kwietnia*, zaczęła się prenumerata na 2-gi tego roku Kwartal gazety *Kuryera Litewskiego*. — Cena zwyczajna rubli srebrem z kop. 25.